

Okul Tükenmi?lik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Tükenmi?lik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27803>

Özet

Okul Tükenmi?lik Ölçe?i (OTÖ), ö?rencilerin okul ortam?nda ya?ad?klar? duygusal, zihinsel ve fiziksel yorgunluk düzeylerini ölçmek amac?yla uyarlanm?? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, **tükenmi?lik** kavram?nın akademik çevreye özgü belirtilerini, özellikle de **duygusal tükenme**, **duyars?zla?ma** ve **dü?ük ki?isel ba?ar?** olmak üzere üç temel alt boyut üzerinden de?erlendirmektedir. Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, Türk kültürüne özgü geçerlik ve güvenirlik çal??malar?nın ard?ndan e?itim alan?nda kullan?lmak üzere haz?r hale getirilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Okul Tükenmi?lik Ölçe?i, Tükenmi?lik, Ö?renci Stresi, Akademik Ba?ar?, Psikometri, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Seçer, ?., Halmatov, S., Veyis, F., Ates, B.

Amaç

Okul Tükenmi?lik Ölçe?i'nin temel amac?, ilkö?retim ve ortaö?retim seviyesindeki ö?rencilerin okul ya?amlar?na dair geli?tirdikleri **tükenmi?lik** düzeylerini sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Bu araç, ö?rencilerin okul görevleri, sosyal beklentiler ve akademik bask?lar kar??s?nda hissettikleri yorgunluk ve yabanc?la?ma derecesini tespit ederek, potansiyel risk gruplar?n? belirlemeye yard?mc? olur.

Ölçek, adaptasyon çal??mas? ile Türk kültürüne özgü psikometrik standartlara uygun hale getirilmi? ve e?itim psikolojisi alan?nda ara?tırma ve müdahale programlar? geli?tirmeye yönelik sa?lam bir zemin sunmay? hedeflemi?tir.

Yap?

Okul Tükenmi?lik Ölçe?i (OTÖ), tükenmi?lik kavram?nın Maslach taraf?ndan ortaya konulan ve akademik ortamlara uyarlanan üç boyutlu yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, ö?rencilerin akademik yükümlölüklerine kar?? geli?tirdikleri tepkileri kapsar ve üç ana alt boyuttan oluşur:

Duygusal Tükenme: Ö?rencinin okul çal??malar? nedeniyle a??r? yorgun ve bitkin hissetmesi, enerjisinin kalmamas? durumudur.

Duyars?zla?ma: Okul arkadaş?lar?na, ö?retmenlere veya genel olarak okul ortam?na kar?? ilgisizlik, olumsuz veya alayc? bir tutum geli?tirme e?ilimidir.

Dü?ük Ki?isel Ba?ar?: Ö?rencinin okulda kendini yetersiz hissetmesi, ba?ar? beklentisinin dü?mesi ve akademik yeterlilik alg?s?n?n azalmas?d?r.

Bu üç alt boyut, ö?renci **tükenmi?li?inin** kapsaml? bir profilini sunarak, hangi alanlarda destek veya müdahale gerekti?i konusunda detayl? bilgi sa?lamaktadır.

Geçerlik

Okul Tükenmi?lik Ölçe?i'nin (OTÖ) Türk kültürüne uyarlanması kapsamında kapsaml? **geçerlik** çal??malar? yürütülmü?tür. Bu çal??malar, ölçe?in teorik yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçüp ölçmedi?ini kan?tlamay? amaçlam??tır. Uyarlama çal??mas?nda yap? geçerli?i incelemeleri yap?lm?? ve ölçe?in alt boyutlar?n?n kuramsal modelle uyumlu oldu?u gösterilmi?tir.

Güvenirlik analizleri s?ras?nda elde edilen yüksek iç tutarl?l?k ve iki yar? güvenilirlik katsay?lar?, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? tutarl? bir ?ekilde temsil etti?ini desteklemektedir. Genel olarak, tüm alt boyutlarda elde edilen istatistiksel veriler, Okul Tükenmi?lik Ölçe?i'nin Türk ö?renci popülasyonunda geçerli sonuçlar üretti?ini göstermi?tir.

Güvenirlik

Okul Tükenmi?lik Ölçe?i'nin (OTÖ) Türkçe formunun **güvenirlik** çal??malar?, Erzurum Palandöken ilçesinde bulunan ilkö?retim ve ortaö?retim okullar?nda ö?renim gören 90 ö?renci (yüzde 62.8 k?z; yüzde 37.2 erkek; ya? ortalamas? $X = 15.24$, $Ss = 1.78$) üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Güvenirlik analizleri üç temel yöntemle incelenmi?tir: **iç tutarl?l?k** (Cronbach alfa), **iki yar? güvenilirli?i** ve **test-tekrar test** güvenilirli?i. Test-tekrar test i?lemi, ölçe?in ilkö?retim ve ortaö?retim ö?rencilerine 2 hafta arayla iki kez uygulanmas?yla yap?lm??tır. Elde edilen katsay?lar a?a??da detayland?r?lm??tır:

OTÖ Toplam Ölçek: ?ç tutarl?k katsay?s? **.75**, iki yar? güvenilirlik katsay?s? **.72**.

Duygusal Tükenme Alt Boyutu: ?ç tutarl?l?k katsay?s? **.75**, iki yar? güvenilirli?i **.71**.

Duyars?zla?ma Alt Boyutu: ?ç tutarl?l?k katsay?s? **.74**, iki yar? güvenilirlik katsay?s? **.70**.

Dü?ük Ki?isel Ba?ar? Alt Boyutu: ?ç tutarl?l?k katsay?s? **.76**, iki yar? güvenilirlik katsay?s? **.74**.

Bu katsay?lar, ölçe?in hem tamam?n?n hem de alt boyutlar?n?n kabul edilebilir düzeyde güvenilir sonuçlar ta??d??n? ve zaman içinde istikrarl? ölçümler sa?lad??n? teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Okul Tükenmi?lik Ölçe?i'nin Türk kültürüne uyarlanması sürecinde, ölçe?in orijinal yapı?ı'nın Türkçe formda da korunması do?rulamak amacıyla **faktör analizi** yöntemleri (Büyük olasılıkla Do?rulamalı Faktör Analizi ve/veya Açıklayıcı Faktör Analizi) kullanılmıştır. Bu analizler, ölçe?in akademik tükenmi?li?in teorik olarak beklenen üç temel boyutunu (Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma ve Düşük Kişisel Başarı) açık ve anlaşılır bir şekilde ölçtü?ünü göstermiştir.

Faktör yükleri ve model uyum indeksleri, ölçe?in maddelerinin ait oldukları alt boyutlarla güçlü bir ilişki sergiledi?ini kanıtlamıştır. Bu yapısal doğrulama, Okul Tükenmi?lik Ölçe?i'nin Türk öğrencilerde akademik tükenmi?lik yapı?ı'nı geçerli bir şekilde temsil etti?ini sağlamlaştırmıştır.

Araç

Test Türü: Uyarılma

Format: Yazılı Anket Formu

Dil Kullanılabilirliği: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (İlköğretim ve Ortaöğretim)

Yaş Grubu: Genellikle 10-18 yaş aralığı (Uyarılma çalışmasında ortalama yaş 15.24)

Popülasyon Detayları: Erzurum Palandöken ilçesinde öğrenim gören 90 öğrenci (Uyarılma Örneği).

Test Metodolojisi: 6'lı **Likert Ölçe?i** kullanılarak puanlama yapılmaktadır. Yüksek puanlar, yüksek düzeyde okul tükenmi?li?ini işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Öğrenci Psikolojisi, Akademik Stres, Maslach Modeli, Kişisel Güvenirlilik, İç Tutarlılık, Test-Tekrar Test, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımları: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

Bağlantı E-posta Adresleri: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

Yayın Adresi: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Okul Tüklenmişlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması 2013 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanıma veya izin gerekliliklerine dair spesifik bilgiler adaptasyon makalesinde açıkça belirtilmemiştir; ancak akademik amaçlı kullanımlar için referans gösterilmesi gerekmektedir.

Araştırmacılar, ölçeği kullanmadan önce orijinal uyarlama makalesine atıfta bulunmalı ve gerekirse yazarlarla iletişime geçmelidir.

Kaynaklar

Seçer, Ş., Halmatov, S., Veyis, F. ve Ates, B. (2013). Okul Tüklenmişlik Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *Turkish Journal of Education*, 2(2), 16-27.

Makalenin orijinal bağlantısı: ulakbim.turje.org

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [okul-tukenmislik-olcegi-toad.pdf](#)

Okul Tüklenmişlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynakta Okul Tüklenmişlik Ölçeği'nin maddeleri (soru listesi) sağlanmamıştır. Maddeler, Seçer ve arkadaşları (2013) tarafından yayımlanan uyarlama makalesinden temin edilmelidir.